

УДК 340.13

Сергєєв Кирило Олександрович –

магістр правознавства,
здобувач наукового ступеню кандидата юридичних наук
кафедри теорії та історії держави і права
Інститут політології та права
Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова
адвокат, директор
Адвокатського бюро “Сергєєв та партнери”
email: atserheev@gmail.com
ID ORCID: 0000-0003-4139-8249

Kyrylo O. Serhieiev –

Master of Laws,
external PhD student of the
department of theory and history of state and law,
National Pedagogical Dragomanov University
(9 Pyrohova Street, Kyiv, 01601, Ukraine),
lawyer, director
Law Firm Serhieiev and Partners
email: atserheev@gmail.com
ID ORCID: 0000-0003-4139-8249

Ускладнення законодавчої системи внаслідок динамічного розвитку інформаційних технологій

В статті досліджуються об'єктивні причини збільшення кількості законів, як наслідок ускладнення структури суспільної організації спричиненої динамічним розвитком інформаційних технологій. В результаті аналізу впливу новітніх інструментів суспільної організації на якість нормативного акту, формується висновок про актуальність більш точних алгоритмів усвідомлення причинно-наслідкових елементів комунікації суспільної групи, в діапазоні від закону до настання бажаного результату.

Ключові слова: законодавча діяльність, інформаційні технології, система законодавства, інформаційне суспільство.

В статье исследуются объективные причины увеличения количества законов, как следствие усложнения структуры общественной организации вызванного динамичным развитием информационных технологий. В результате анализа влияния новейших инструментов общественной организации на качество нормативного акта, формируется вывод об актуальности более точных алгоритмов осознание причинно-следственных элементов коммуникации общественной группы, в диапазоне от закона до наступления желаемого результата.

Ключевые слова: законодательная деятельность, информационные технологии, система законодательства, информационное общество.

K.O. Serhieiev Complication of the Legislative System due to the Dynamic Development of Information Technologies

The article investigates the objective reasons for the increase in the number of laws, as a consequence of the complication of public organization structure caused by scientific and technological progress and the dynamic development of information technologies, as well as the influence of these factors on the quality of regulatory acts and current methods of lawmaking in the relevant conditions of the today's world. The lawmaker today is forced to make decisions based on a much larger amount of information than it was in previous eras of

human civilization, which increases the requirements for his competence and careful study of the legal system to regulate which the act is aimed at. The law, as an instrument of public administration, creates a system of rules, and the system of legislation in its unity of normative acts, creates a more global structure of social groups' communications. The economic, security, legal and other performance outcomes of individual members of society and the state as a whole depend on the effectiveness of this model. The newest model of public organization is reflected in the system of legislation, where an increase in the number of legal relationships was followed by an increase in the number of regulations, and horizontal and vertical directions of communications were projected in a complicated model of their systematization. The quantitative accumulation of regulations was influenced by the factors of excessively high dynamics of division of labor, the emergence of new objects of law and natural-legal phenomena, such as social networks, which opened to mankind an instrument for independent harmonization of the rules of conduct in real time. These factors have a fundamental impact on the quality of laws and their ability to produce legal consequences. Special attention is paid to the issues of motives to change the regulatory act. The change of the role of the by-laws in their complicated system is considered, the vertical construction of which may have enough elements to change the content of the basic law norm to implement which the acts are directed. As a result of the analysis of the impact caused by the latest tools of the social organization on the quality of the normative act, a conclusion is drawn on the relevance of more accurate algorithms of awareness of the cause and effect elements of the social group communication, ranging from the law to the desired result.

Keywords: *Legislative Activity, Information Technologies, Legislative System, Information Society.*

Постановка проблеми. Не тільки в Україні, але й у світі спостерігається явище кількісного збільшення бази законодавства. В суспільстві навіть виник сленговий термін “законодавчий спам”. Не зважаючи на те, що у цього явища цілком об’єктивні причини, які полягають в ускладненні суспільної організації під тиском динаміки технологічного розвитку, кількісні показники законів негативно вплинули на їх якість. Умови новітньої історії висунули перед законодавцем додаткові вимоги: аналізу більшого об’єму інформації, ретельного формулювання методів законодавчої діяльності, врахування проміжних актів виконавчих органів влади та інше. В більшості випадків за недотримання цих вимог виникає акт, який не створює правових наслідків - системи правил в реальному житті людини - та не досягає поставленої перед законом мети політичного результату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За відсутності комплексного дослідження проблеми впливу на якість закону фактору збільшення кількісних показників системи законодавства, було здійснено аналіз публікацій дослідників в окремих галузях, що складають основні елементи явища. Зокрема, питання соціальних систем і їх динаміки якісно проаналізовано в працях Форрестера [14], однак, останнім майже не приділено уваги таким фундаментальним системам, як держава і

законодавство. З цих причин, у статті взято за основу лише загальні теоретичні аспекти поглядів дослідника. Розглядаючи об’єктивні причини ускладнення системи законодавства в сучасних умовах, було проаналізовано погляди Легін Л. М. [2] та Сидоренко П. О. [3] з питань поділу праці, дослідження Борис Мороз, Олег Молотков, Юлія Ульяновська [16] та Ю. А. Данько [13] стосовно інформаційного суспільства та впливу інформації на становлення суспільних правовідносин, теоретичні основи яких розглянуто на основі поглядів Т. А. Занфірова [9] та М. М. Шумило [8]. Проблема ускладнення системи законодавства внаслідок негативних причин «людського фактору» якісно розкрита в праці В. Косовича [15].

Невирішені раніше проблеми. Збільшення кількісних показників системи законодавства розглядалися авторами, в контексті окремих досліджень, уникаючи комплексного усвідомлення проблеми, як фактору, що впливає на якість нормативного акту. Детальний логічний аналіз явища дозволяє сформулювати практичні методи законотворчості спрямовані на підвищення якості закону в сучасних умовах.

Мета. Цілями дослідження є формування теоретичного обґрунтування прийомів і способів здійснення законодавчої діяльності за ускладненої структури суспільної організації під

тиском динамічного розвитку інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу.

Нормальний стан законодавства будь-якої сучасної держави - це тисячі законів і десятки, а інколи і сотні тисяч підзаконних актів, і цей показник продовжує зростати. Процес збільшення кількості законів набув високої динаміки у 20-му сторіччі під впливом науково-технічного прогресу та розвитку інформаційних технологій. Більше половини науково-технічних знань (відкриттів, винаходів, теорій), на які спираються творці науки і техніки початку XXI століття, – спадок, який дістався від XX століття. [1, С - 197]. І кількісне збільшення законодавства стало лише об'єктивним наслідком цього процесу. Теорія закону базується на співвідношенні змісту і форми права, оскільки будь-який предмет, явище, процес мають свої зміст і форму. Відповідно не існує змісту без форми і форми без змісту. [2. С. 197]. В основному виділяють дві групи причин, що негативно впливають як на саме законодавство, так і на процес його прийняття. До перших відносять «зайву» кількість або надлишок законодавчих актів, до других – відсутність належного наукового забезпечення законодавчого процесу. Як результат – велика кількість нормативно-правових актів вищої юридичної сили, в ефективності та якості яких сумніваються як експерти, так і сама громадськість [2. С. 197-198].

Закон, як інструмент, створює систему правил, та у єдності нормативних актів система законодавства створює більш глобальну коєнструкцію комунікацій суспільних груп. Від ефективності цієї моделі залежать економічні, безпекові, правові та інші результати діяльності, як окремих членів суспільства, так і держави в цілому. У своєму ідеальному варіанті система законодавства має пропорційно відображати природню структуру суспільної організації, сформовану під впливом подій об'єктивної реальності, в якій інструментами закону усуваються негативні фактори, що знижують ефективність і результативність таких комунікацій. Якщо взяти за приклад демократії Західного світу, як свідчить практика, зміни в соціальній структурі розвинених країн відбуваються під впливом нових виробничих та інформаційних технологій, зростання

матеріального добробуту людей, зміщення їх ціннісних орієнтацій на користь вільного часу і культури, розширення міжособистісних зв'язків і відносин [3]. Новітня модель суспільної організації знайшла своє відображення і у системі законодавства, де за збільшенням кількості правовідносин слідувало і збільшення кількості нормативних актів, а горизонтальний і вертикальний напрямки комунікацій проєкціювались в ускладненій моделі їх систематизації.

Цей процес особливо чутливий до явища поділу праці, динаміка якої особливо підвищилась з початком науково-технічної революції кінця 19-го сторіччя. Міжнародний поділ праці проявляється в єднанні двох процесів: власний поділ (спеціалізація) та об'єднання (кооперація) [4, С - 197]. Глибинна природа спеціалізації полягає у накопиченні знань до критичної межі, недосяжної до усвідомлення однією людиною, що зумовлює працівника замикати діяльність на вужчому їх об'ємі, достатньому для створення якісного результату. І тут мова не тільки про новітні технологічні винаходи, але й про знання гуманітарного напрямку. В свою чергу, кожна нова професія створює нові правовідносини та інтегрується у загальну структуру суспільної організації новим елементом комунікацій. Відповідно перед державою постає вимога про відображення цих явищ в системі законодавства. Яскравим прикладом негативних наслідків зволікання держави у законодавчому регулюванні новітніх професійних спеціалізацій стали майнери кріптовалют. Відсутність законодавчого регулювання цього напрямку діяльності призвели не тільки до значних втрат бюджету за неотримання податків і зборів, але й до чисельних випадків протиправного кримінального переслідування громадян та порушення їх майнових прав.

Іншим юридично значимим наслідком НТП стало формування нових об'єктів права. Кожен винахід створює нові цінності у формі предметів та явищ, заради отримання яких людина вступає у правовідносини, або інструменти, які змінюють порядок дій і правил, спрямованих на їх отримання. Для участі у таких відносинах індивід приймає обов'язки і отримує комплекс прав, набуваючи певної персоніфікації, як суб'єкт права.

Об'єднані у прагненні отримання цінності, суб'єкти утворюють абстрактну спільноту. Соціальна група — це сукупність людей, виділена за соціально значимими критеріями (стать, вік, раса, національність, професія, місце проживання, дохід, влада, освіта та ін.). Вона є своєрідним посередником між окремою людиною і суспільством [5]. Група не має власної правосуб'єктності. Фундаментальним змістом наповнена роль її окремого учасника - індивіда - у його соціально-правовому статусі. І лише усвідомлення, що у суспільстві він не один, а їх певна кількість, формує абстрактне сприйняття групи, навіть за умови, коли між такими індивідами відсутня персональна комунікація. Так само група відображається і у системі законодавства. Складні зв'язки між державою та індивідами, а також між індивідами у державно-організованому суспільстві фіксуються державою у юридичній формі — у формі прав, свобод та обов'язків. У своїй єдності саме вони складають правовий статус індивіда [6]. Відповідно, в процесі законодавчої діяльності створюється правило, орієнтоване на формалізований юридичний статус окремого суб'єкта, за рахунок чого чинність норми розповсюджується на всю соціальну групу. Сьогодні є немало прикладів як існування нових соціальних груп поза нормативного регулювання, так і негативних наслідків уникнення дефініційного виділення суб'єкта у законах, спрямованих на регулювання нових правовідносин. До перших можна віднести явище блогерів, які відповідають більшості ознак соціально-правової групи, але їх діяльність не регулюється жодною нормою позитивного права, і це в умовах, коли вони забезпечують значний вплив на процеси суспільної організації, де-факто ставши новим типом засобів масової інформації. До другого прикладу можна віднести спробу українського парламенту надати гарантії соціального захисту добровольцям через Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" щодо статусу осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України" № 291-VIII [7]. Актом було додано пункт 20 до частини першої статті 6 Закону, яким до переліку осіб, що мають право претендувати на отримання статусу

учасника бойових дій, були включені "особи, які у складі добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізувалися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, брали безпосередню участь в антитерористичній операції ...". В той же час, в законодавстві України не було включено дефініції "добровольця", переліку його прав, обов'язків та порядку набуття (визнання) відповідного статусу, а серед нормативно визначених видів військових формувань не існувало "добровольчого формування". Такі помилки спровокували серію публічних конфліктів, пов'язаних як з отриманням статусу особами, які не приймали участі в АТО, так і відмови у наданні статусу дійсним добровольцям. Виникли проблеми і в отриманні пільг в умовах, коли порядок надання більшості з них передбачав наявність додаткових документів, які мали лише військовослужбовці, чий статус мав якісне визначення у нормативних актах.

Правовідносини, джерелом яких став винахід, виникають та існують у об'єктивній реальності незалежно від волі держави. Остання лише реагує на явище шляхом прийняття одного з трьох рішень: ігнорування (залишення відносин у формі суспільної самоорганізації), регулювання (з багатьох існуючих ймовірностей моделей поведінки примус до однієї, визначеної законодавцем) та заборона. За регулювання або заборони держава формалізує правовідносини шляхом штучного створення позитивної норми. Цей процес базується на фундаментальних умовах: дефініційної ідентифікації об'єкта, персоніфікації (або порядку набуття статусу) суб'єкта, визначення комплексу його прав і обов'язків, формулювання правил комунікації та дій, спрямованих на отримання об'єкту.

Окресливши розвиток вчення про правовідносини, можна дійти висновку, що в теорії права тривають дискусії щодо цієї правової категорії. Незважаючи на те, що всі дослідники розглядають їх як фундаментальну, основну, головну, базову тощо частину юридичної науки, єдиного розуміння останньої немає вже понад сто років. Це й не дивно, оскільки розуміння правовідносин безпосередньо залежить від праворозуміння науковця, а також від того, що є право для держави [8, С-15]. Згідно з теорією позитивного права, правовідносини як форма

відповідних суспільних відносин створюються нормою права. При цьому мається на увазі, що поняття «норма права» тотожне поняттю «норма закону» [9, С-79]. У протизага до позитивного в основі вчення про природне право лежить ідея про те, що всі існуючі правові норми повинні ґрунтуватися на якихось об'єктивних засадах, що не залежать від волі людини. Оскільки зразком таких об'єктивних засад вважалася природа, то і право, що не залежить від людської волі і бажань, було названо природним [10, С - 30]. За нинішнього періоду в умовах високої динаміки позадержавного розвитку правовідносин за допомогою технологічних інструментів обміну інформації вчення про природне право знову привернуло увагу науковців своєю актуальністю за вимогами часу.

Надбання науково-технічного прогресу сприяли формуванню нового, надзвичайно динамічного соціально-економічного середовища, в якому культивується принцип змагальності, руйнування шаблонів та прийняття рішень в режимі реального часу [11, С-94]. Динамічний розвиток НТП спровокував стан, за якого на однакову кількість людей збільшилась кількість суб'єктів права. Така ускладнена структура суспільної організації вимагала нормативного регулювання. Це прямо-пропорційний зв'язок між динамікою НТП та збільшенням кількості нормативних актів у державі, визначаючи останній процес, як об'єктивний та безальтернативний.

Але окрім НТП, значну роль у збільшенні кількісних показників системи законодавства відіграв процес розвитку інформаційних технологій. Це явище, хоч і наближене до науково-технічних досягнень людства, але в питаннях впливу на правові процеси сформувало іншу, окрему послідовність причинно-наслідкових зв'язків, що вимагає її окремого розгляду. Інформація для людини є джерелом оцінки навколишнього світу, в тому числі і правових явищ. Ми отримали не тільки нові речі, але й інструменти обміну даними в оцінці їх якостей, способів та засобів досягнення. Всю свою історію людство було локальним: інформаційно замкнутим у межах населеного пункту та близького оточення. В цих умовах закон був виключним глобальним явищем, здатним проковувати моделі поведінки на території всієї держави. Значення мало і те, що

законів, як і ланцюгів комунікації у природно-правових відносинах, було мало, що формувало доступний для усвідомлення об'єм інформації. На оцінку якості та ефективності нормативного акту, отримання інформації про альтернативні моделі поведінки та їх наслідки, людина витратила значний проміжок часу, який в глобальному вимірі впливу на всю соціальну групу міг вимірюватись сторіччями. Навіть поява засобів масової інформації лише частково пришвидшила цей процес, оскільки останні передбачали надання інформації людині, але не мали зворотної дії. Та наш час відзначився інструментом, який змінив умови виникнення правовідносин - форумом. Соціальні мережі, меседжери та інші технології вперше забезпечили можливості саме до обміну даними в глобальному вимірі та режимі реального часу, змінивши порядок і джерела виникнення, зміни та припинення правовідносин, як для індивіда, так і суспільства в цілому. Тут потрібно сказати прямо, що суспільство не просто еволюціонувало, ми зіштовхнулись з явищем, якому не було аналогів в історії. Явищем, яке висуває вимоги до координальної зміни поглядів на природу держави і права у їх здатності управління таким соціумом.

Здатність до оцінки якостей речі та ефективності дій, спрямованих на її отримання, як у часі, так і у просторі, вплинули на системність і стабільність правової норми: актуальності правила у закономірній послідовності його елементів. Кількість і якість зв'язків і відносин між елементами системи визначають ступінь організованості тієї або іншої системи. Чим вищі стійкість, оптимальність, доцільність зв'язків між елементами системи, тим вища організованість самої системи [12, С- 274]. Та сучасність вирізняється високою динамікою змін. Ми в лічені дні здатні оцінити якість речі, дізнатись про новий закон і надати оцінку його ефективності, визначити зручні моделі поведінки у досягненні цілей. Сьогодні суспільна група, не чекаючи державного регулювання, самостійно формує правило, розповсюджує, змінює і контролює його дотримання.

Наслідки впливу на суспільство продуктів НТП та інформаційних технологій сформували нову структуру суспільної організації, яку не оминула увага вчених. Інформаційне суспільство

– одна з теоретичних моделей, що використовуються для опису якісно нового етапу суспільного розвитку, в який вступили розвинені країни з початком інформаційно-комп'ютерної революції [13, С-78].

Тож кожен винахід породжує нові правовідносини, які існують в об'єктивній реальності незалежно від волі держави щодо їх регулювання нормами права. Водночас, інформаційні технології відкрили додаткові інструменти оцінки правових явищ у реальному часі. У своїй єдності на стадії піку науково-технічного прогресу ці процеси утворили високу динаміку виникнення, зміни та припинення правовідносин, більшість з яких вимагає регулювання нормами позитивного права. Це стало об'єктивною причиною збільшення кількості нормативних актів, що негативно відзначилось на їх якості. З урахуванням факту, що кожен новий винахід пришиває наступне відкриття, динаміка збільшення кількості, як правовідносин, так і нормативних актів буде лише наростати.

Фундаментальною інформацією, на базі якої створюється зміст закону, є інші, вже діючі нормативні акти. Кожне нове правило має бути гармонійно інтегровано у загальну систему законодавства, для чого її потрібно усвідомлювати. Та в сучасних умовах кількість нормативних актів давно перейшла критичну межу об'єму інформації, прийнятого для усвідомлення однією людиною. Це стало однією з фундаментальних причин зниження якісних показників законодавчої діяльності нинішнього часу.

Зазначена проблема мала б вирішуватись за дотримання двох доктринальних умов - відповідності підзаконного акту нормі закону та систематизації, як процесу структурування регламентованих правил. Однак, ефективність таких гарантій останнім часом знизилась під тиском тих самих, вищеописаних наслідків високої динаміки розвитку інформаційних технологій.

Усвідомлюючи двоєдинну політико-юридичну природу закону правило, встановлене нормативним актом, потрібно розраховувати у послідовності причинно-наслідкових комунікацій від моменту його імплементації до виникнення політично очікуваного результату. Так, за бажання законом дати людині хліба,

фермер має виконати вимогу підзаконного акту і передати зерно постачальнику, а постачальник має доставити його млинару, і так по всьому ланцюгу до моменту, коли реципієнт отримує хліб в його реальному житті. Внаслідок розвитку НТП та інформаційних технологій ускладнювались ланцюги комунікацій, що спроектувалось у вертикальній складовій системі законодавства, де між законом і реципієнтом норми виникає значна кількість підзаконних актів, які регулюють проміжні елементи ланцюга. В юридичній практиці, особливо в галузі адміністративного права, часто доводиться зустрічати випадки, коли нормативним актом, що безпосередньо створює правові наслідки, передбачені законом, стають акти нижчої ланки, такі, як посадові інструкції або розпорядження регіональних відділень органу виконавчої влади. Зазвичай, посадова особа, приймаючи рішення, спирається на положення саме таких, безпосередніх для неї актів, а не основної норми. Частими є і випадки, коли підзаконними актами зміст основної норми закону змінюється, а інколи і нівелюється.

Норми права формулюються таким чином, щоб вони могли застосовуватися у різних соціальних умовах. Водночас, гнучкість законодавства не може бути безмежною. Настає момент, коли норми вступають у суперечність з реальною дійсністю, і тоді необхідна зміна або скасування такої норми. [12, с - 275]. І тут важливого значення набуває процес встановлення реальної причини зниження якості норми. Автор методу системної динаміки Джей Форрестер, зазначав: "Ідея про те, що причина симптому повинна перебувати десь поруч, і відбуватися незадовго до появи симптому, справедлива лише в простих системах. У більш реалістичних складних системах причини можуть бути дуже віддаленими як в часі, так і в просторі від їх наслідків" [14, С-14]. Універсальна підстава для зміни нормативно-правового акта – це його нездатність загалом чи окремих норм здійснювати ефективне правове регулювання суспільних відносин [15, С-36]. Фіксує факт низької ефективності норми, важливо переконатись в причинах проблеми, якими можуть виявитись акти виконавчої влади, що регулюють порядок виконання даного закону. За такого висновку, для підвищення якості правового регулювання відносин змінювати

потрібно не закон, а відповідні акти нижчої ланки. Незважаючи на те, що для таких випадків законодавством передбачено спрощену процедуру адміністративного оскарження підзаконного акту, цей інструмент не є ефективним, оскільки реципієнту, частіше розрахованому на отримання скорішого результату в реальному житті, часто буває простіше підкорятися протиправній вимозі підзаконного акту, ніж витратити час на його оскарження. Відповідно ця роль відводиться державі. Диференціюючи нормативно-правові акти за критерієм їх впливу на реципієнта, вони поділяються на фундаментальні, проміжні та безпосередні, відображаючи ланцюг комунікацій соціальної групи у напрямку від рішення до результату. Не дивлячись на те, що за доктриною позитивного права закон має вище значення за підзаконні акти, для досягнення якісного результату правового регулювання важливо визнати, що у реальному житті люди орієнтуються на акти безпосередні - останні в ланцюгу між законом і його виконавцем.

Іншою проблемою системи законодавства в контексті кількісного збільшення нормативних актів стала руйнація структури систематизації, за рахунок якої фахівець здатний відокремлювати лише необхідні йому норми з метою інтеграції в них нового порядку. Але багато років прийняття популістських та корупційних законів і позафахового підходу до законодавчої діяльності, що спирався лише на уяву і припущення авторів, уникаючи точних знань, призвели до десистематизації законодавства. Внаслідок цього виник додатковий фактор, який знизив можливості законодавця до орієнтації в інформаційному полі існуючих державних правил.

Перед сучасним парламентарем стоять вимоги: розробляти проекти законів; приймати рішення стосовно проектів авторства інших суб'єктів; аналізувати правовідносини в суспільстві на предмет потреби їх державного регулювання. В інформаційному суспільстві кількісні показники кожного з зазначених елементів вимірюються десятками актів у досить короткий проміжок часу. При цьому компетентність не є критерієм обрання члена парламенту, і більшість із них не володіють спеціальними знаннями в галузі права, відповідно не мають точних методичних

алгоритмів аналізу зазначеної інформації. В таких умовах парламентар зазвичай апелює до власних уявлень та переконань, ніж до точного знання стосовно причинно-наслідкових зв'язків елементів комунікації у даній галузі правовідносин. В більшості випадків ці уявлення виявляються хибними, внаслідок чого приймається закон, який не створює наслідків у реальному житті реципієнта. Це явище відображає загальний людський порядок мислення в процесі прийняття рішення, коли необхідно вибрати оптимальний шлях, тобто той, де ймовірність досягнення цілі максимальна. Цінність інформації визначається як різниця між ймовірностями досягнення цілі при відсутності інформації про оточення і при отриманні її. При цьому враховується той факт, що при відсутності потрібної інформації ймовірність досягнення цілі не дорівнює нулю у зв'язку з можливістю випадкового вибору раціонального шляху [16, с. 49]. Відповідно в таких умовах, за відсутності фахового знання, формування змісту закону на базі припущень і стає для сучасного парламентаря тим самим випадковим вибором шляху, як єдино припустимим способом виконання свого обов'язку. В той же час, такий вибір ще більше десистематизує структуру законодавства, збільшуючи її кількісні показники і зменшуючи якісні. Для вирішення проблеми важливо формування точніших методичних алгоритмів дій в процесі, як аналізу запропонованих проектів законів, так і порядку розроблення власних.

Висновки. Збільшення кількості законів, будучи наслідком науково-технічного прогресу та динамічного розвитку інформаційних технологій, стало однією з причин погіршення якості нормативно-правових актів у сучасний період. В умовах цієї проблеми набувають актуальності методи законотворчості, побудовані на точних алгоритмах усвідомлення причинно-наслідкових елементів комунікації суспільної групи, в діапазоні від закону до настання бажаного результату. Високого значення набуває і потреба моніторингу системи законодавства на предмет стану дотримання вимог систематизації нормативних актів, а також її здатностей до організації державної та суспільної структури.

Список використаних джерел:

1. Поліщук Н. В., Панченко М. С. Науковотехнічний прогрес і духовноморальне становлення молоді. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2010. № 2. С. 197-205.
2. Легін Л. М. Поняття та критерії якості закону: проблеми визначення. *Міжнародне право. Філософія права*. 2016. С. 196-204.
3. Сидоренко П. О. Вплив науково-технічного прогресу на розвиток ринку праці. *Бізнес та інтелектуальний капітал. Інтелект XXI*. 2015. № 1. С. 92-98.
4. Кривенко Н.В. Міжнародний поділ праці: значення, розвиток та вплив. *Стратегія розвитку України*. 2016. № 1. С. 194-202.
5. Танчин І. З. Соціологія: Навчальний посібник. 3-тє видання. Київ: Знання, 2008. 351 с.
6. Зайчук О. В., Оніщенко Н. М. Теорія держави і права: Академічний курс. Підручник. Київ: Юрінком Інтер. 2006. 688 с.
7. Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» щодо статусу осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України: Закон України від 07.04.2015 р. № 291-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 24. Ст. 173.
8. Шумило М. М. Розвиток вчення про правовідносини в сучасній українській юридичній науці. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2014. № 3 (45). С. 13-17.
9. Занфірова Т. А. Правовідносини як форма суспільних відносин. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Випуск 533. 2010. С. 78-83.
10. Данильян О. Г., Дзьобань О. П., Максимов С. І. та ін. Філософія права: підручник за редакцією О. Г. Данильяна. Харків: Право, 2009. 208 с.
11. Козловець М. А. Соціальна структура українського суспільства в контексті постсоціалістичних трансформацій. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2017. № 4 (35). С. 41-57.
12. Суходубова І. В. Системні властивості законодавства та його співвідношення із системою права. *Економічна теорія та право*. № 1 (20) 2015. С. 268-278.
13. Данько Ю. А. Теорії інформаційного суспільства в сучасному науковому дискурсі. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки*. 2013. № 1. С. 76-84.
14. Jay W. Forrester. Learning through System Dynamics as Preparation for the 21st Century. *Systems Thinking and Dynamic Modeling Conference for K-12 Education*. June 27-29, 1994 at Concord Academy. Concord, MA, USA. 22 p.
15. Косович В. Внесення змін до нормативно-правових актів України як спосіб їх вдосконалення. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2014. Випуск 60. С. 35-46.
16. Мороз Б., Молотков О., Уляновська Ю. Методи визначення цінності інформації для організації її захисту. *Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні*. 2001. Вип. 2. С. 46-53.

References:

1. Polishchuk N. V., Panchenko M. S. Naukovotekhnichniy prohres i dukhovnomoralne stanovlennia molodi. *Nauka. Relihiia. Suspilstvo*. 2010. № 2. S. 197-205.
2. Lehin L. M. Poniattia ta kryterii yakosti zakonu: problemy vyznachennia. *Mizhnarodne pravo. Filosofiia prava*. 2016. S. 196-204.
3. Sydorenko P. O. Vplyv naukovo-tekhnichnoho prohresu na rozvytok rynku pratsi. *Biznes ta intelektualnyi kapital. Intelekt XXI*. 2015. № 1. S. 92-98.
4. Kryvenko N.V. Mizhnarodnyi podil pratsi: znachennia, rozvytok ta vplyv. *Stratehiia rozvytku Ukrainy*. 2016. № 1. S. 194-202.
5. Tanchyn I. Z. Sotsiologiia: Navchalnyi posibnyk. 3-tie vydannia. Kyiv: Znannia, 2008. 351 s.

6. Zaichuk O. V., Onishchenko N. M. *Teoriia derzhavy i prava: Akademichnyi kurs. Pidruchnyk*. Kyiv: Yurinkom Inter. 2006. 688 s.
7. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy “Pro status veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu” shchodo statusu osib, yaki zakhyshchaly nezalezhnist, suverenitet ta terytorialnu tsilisnist Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 07.04.2015 r. № 291-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. 2015. № 24. St. 173.
8. Shumylo M. M. Rozvytok vchennia pro pravovidnosyny v suchasni ukrainskii yurydychnii nautsi. *Derzhava ta rehiony. Serii: Pravo*. 2014. № 3 (45). S. 13-17.
9. Zanfirova T. A. Pravovidnosyny yak forma suspilnykh vidnosyn. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu*. Vypusk 533. 2010. S. 78-83.
10. Danylian O. H., Dzoban O. P., Maksymov S. I. ta in. *Filosofii prava: pidruchnyk za redaktsiieiu O. H. Danyliana*. Kharkiv: Pravo, 2009. 208 s.
11. Kozlovets M. A. Sotsialna struktura ukrainskoho suspilstva v konteksti postsotsialistychnykh transformatsii. *Visnyk Natsionalnoho universytetu “Iurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho”*. 2017. № 4 (35). S. 41-57.
12. Sukhodubova I. V. Systemni vlastyvoli zakonodavstva ta yoho spivvidnoshennia iz systemoiu prava. *Ekonomichna teoriia ta pravo*. № 1 (20) 2015. S. 268-278.
13. Danko Yu. A. Teorii informatsiinoho suspilstva v suchasnomu naukovomu diskursi. *Suchasne suspilstvo: politychni nauky, sotsiologichni nauky, kulturolohichni nauky*. 2013. № 1. S. 76-84.
14. Jay W. Forrester. Learning through System Dynamics as Preparation for the 21st Century. Systems Thinking and Dynamic Modeling Conference for K-12 Education. June 27-29, 1994 at Concord Academy. Concord, MA, USA. 22 p.
15. Kosovych V. Vnesennia zmin do normatyvno-pravovykh aktiv Ukrainy yak sposib yikh vdoskonalennia. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii yurydychna*. 2014. Vypusk 60. S. 35-46.
16. Moroz B., Molotkov O., Ulianovska Yu. Metody vyznachennia tsinnosti informatsii dlia orhanizatsii yii zakhystu. *Pravove, normatyvne ta metrolohichne zabezpechennia systemy zakhystu informatsii v Ukraini*. 2001. Vyp. 2. S. 46-53.